

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 442/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Poľnohospodárska Pôda s. r. o.**, Sibírska 55, Bratislava, IČO 44 138 369, zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 223, Zvolen, IČO 36 861 723, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavol Konečný, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 63/2021 z 21. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka požaduje zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, ako aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 27 726,85 eur a náhrady trov konania v sume 492,31 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 10 C 136/2016 z 24. septembra 2018 žalobu sťažovateľky, ktorou sa proti žalovanej (██████████) domáhala určenia, že bola výlučnou vlastníčkou pozemku bližšie špecifikovaného v žalobe (ďalej len „sporný pozemok“) ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení Okresného úradu Nitra č. OÚ-NR-OVBP2/2016/032185-53

z 18. augusta 2016 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 24929/2016/B624-SV/64203/To z 10. októbra 2016, zamietol.

3. Spornými v konaní pred okresným súdom neboli okolnosti, podľa ktorých medzi sťažovateľkou ako kupujúcou a žalovanou ako predávajúcou bola uzavretá kúpna zmluva č. 2015/6/A29 z 15. júna 2015 týkajúca sa sporného pozemku. Na podklade kúpnej zmluvy č. 30203/4908/2015/Lužianky/007/3410 z 2. marca 2016 uzavretej medzi obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ] (ďalej len [REDAKOVANÉ]), ako kupujúcou a žalovanou ako predávajúcou bola ako vlastníčka sporného pozemku zapísaná do katastra nehnuteľností [REDAKOVANÉ], ktorá sporný pozemok následne predala obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len [REDAKOVANÉ]). Sporný pozemok vo vlastníctve [REDAKOVANÉ] bol rozhodnutím príslušných orgánov verejnej správy (bod 2 tohto uznesenia) vyvlastnený v prospech [REDAKOVANÉ] (vyvlastniť) na účel podľa § 4a zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o významných investíciách“), pričom náhrada za vyvlastnenie bola uložená do úschovy na okresnom súde.

4. V podstatnom okresný súd v meritórnom rozhodnutí zdôraznil, že rozhodnutie správneho orgánu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech sťažovateľky na základe spornej kúpnej zmluvy uzavretej medzi sťažovateľkou a žalovanou 15. júna 2015 bolo na podklade vyhovievania protestu prokurátora právoplatne zrušené. Nesporným bolo to, že pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe spornej kúpnej zmluvy vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku na základe zákona o významných investíciách 8. júla 2015, ktoré bolo realizované prostredníctvom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Plnenie dohodnuté v spornej kúpnej zmluve z 15. júna 2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovanej plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a tým zanikol aj záväzok.

5. Keďže záväzok zo spornej kúpnej zmluvy zanikol pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu sťažovateľky na vklad vlastníckeho práva v jej prospech na základe tejto kúpnej zmluvy, podľa názoru okresného súdu nemohla sťažovateľka na základe tejto zmluvy nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku, a tak nemôže byť jeho vlastníčkou ani ku dňu jeho vyvlastnenia.

6. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudok súdu prvej inštancie rozsudkom č. k. 9 Co 61/2019 zo 16. apríla 2020 (ďalej len „rozsudok zo 16. apríla 2020“) potvrdil ako vecne správny. Zaoberal sa predovšetkým skúmaním, či podaná žaloba bola vhodným a správne zvoleným procesným nástrojom ochrany práva sťažovateľky a či táto má naliehavý právny záujem na požadovanom určení podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Podľa krajského súdu naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva nemohol byť v prejednávanej veci daný, keďže by vyhovievaním žaloby nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva, a sťažovateľka sa napokon tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala po zmene petitu určiť vlastnícke právo výlučne ku dňu vyvlastnenia spornej nehnuteľnosti, t. j. do minulosti, pričom z obsahu žaloby a vyjadrení vyplýva, že žalobu podala z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení preto žalobkyni nesvedčí, keďže petit žaloby, ako aj skutkové tvrdenia a právne posúdenie sa neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti sťažovateľkou uplatňovaného práva. Okrem toho krajský súd konštatoval, že v čase vyvlastnenia nebolo vedené vlastníctvo

sťažovateľky v katastri nehnuteľností na základe právoplatného rozhodnutia správneho orgánu, a preto sťažovateľka nemohla byť považovaná ku dňu vyvlastnenia za vlastníčku sporného pozemku.

7. Proti rozsudku krajského súdu zo 16. apríla 2020 podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v súvislosti s odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 184/2005 a 1 Sžr 15/2012) pri riešení otázky „*vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov zmluvy*“. Napadnutým uznesením najvyšší súd pripustil vstup [REDAKOVANÉ] do konania ako intervenienta na strane žalovanej (výrok I), dovolanie odmietol (výrok II) a žalovanej a intervenientovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (výrok III).

8. Obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] svoj vstup do konania ako intervenient na strane žalovanej odôvodnila tým, že bolo vyvlastnené vlastnícke právo k spornému pozemku, pričom vyvlastiteľ ([REDAKOVANÉ]) bol povinný zložiť do úschovy náhradu za vyvlastnenie. Sporný pozemok získala [REDAKOVANÉ] kúpnu zmluvou od vyvlastníteľa, ktorý sporný pozemok kúpil od žalovanej v rámci realizácie zákonného predkupného práva štátu. Keďže žalovaná bola právnym predchodcom vo vlastníctve sporného pozemku, výrok rozsudku o určení vlastníckeho práva k tomuto pozemku je podľa § 228 ods. 2 CSP záväzný aj pre osobu, ktorej sa týka návrh na povolenie vkladu vecného práva k nehnuteľnosti, ak bol návrh podaný v čase, keď v katastri nehnuteľností bola zapísaná poznámka o súdnom konaní.

9. Najvyšší súd návrh intervenienta na jeho vstup do dovolacieho konania pripustil na podklade skutočnosti, že okolnosti, ktorými intervenient odôvodňuje svoj vstup do konania, dokladajú jeho právny záujem na výsledku sporu podľa § 81 ods. 1 CSP, pretože výsledkom tohto konania môžu byť dotknuté v zmysle uvedenom intervenientom (okolnosti uvádzané v bode 8 tohto uznesenia) jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva (právo vlastníka na náhradu za vyvlastnenie) a jeho právne postavenie.

10. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd v kontexte námietky sťažovateľky poukázal na závery zjednocujúceho stanoviska prijatého občianskoprávnym kolégiom najvyššieho súdu R 2/2016 a konštatoval, že zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. V ďalšom konštatoval, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane sťažovateľky, čo ho v konečnom dôsledku viedlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Okolnosti, ktoré krajský súd viedli k predmetnému právnomu názoru, podľa najvyššieho súdu sú dostatočné a preskúmateľné. Na podklade uvedeného dospel k záveru, že sťažovateľka neopodstatnene namieta, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. K dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd zdôraznil, že vzhľadom na formuláciu vymedzenej právnej otázky žalobkyňou a jej namietanie konštatácie odvolacieho súdu, že „*V čase vyvlastnenia nebolo vedené vlastníctvo*

žalobkyne v katastri nehnuteľností na základe právoplatného rozhodnutia správneho (katastrálneho) orgánu, a preto sa žalobkyňa nemohla ku dňu vyvlastnenia považovať za vlastníka nehnuteľnosti, ktorému by bol pozemok vyvlastnený. V zmysle ust. § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Kúpna zmluva smerujúca k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je právnym dôvodom jeho prevodu, avšak uzavretá zmluva má len obligačné účinky a sama nespôsobuje prevod vlastníckeho práva. Platnosť a účinnosť zmluvy sa posudzuje nezávisle od ďalších a to vecno-právnych účinkov, ktoré nastanú až následne, a to vkladom do katastra na základe právoplatného rozhodnutia katastrálneho orgánu o povolení vkladu“, dospel k záveru, že táto otázka v spojení s namietanou konštatáciou nekorešponduje s právnym posúdením, na ktorom bolo založené dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, preto ho potvrdil. Odvolací súd ale založil svoje rozhodnutie na nedostatku naliehavého právneho záujmu sťažovateľky ako žalobkyne na požadovanom určení, konkrétne že „...naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť v danom prípade daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobkyňa sa napokon tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala po zmene petitu určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. Z obsahu žaloby a všetkých jej vyjadrení vyplýva, že žalobu podala z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Vychádzajúc z uvedeného, dospel odvolací súd k záveru, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení nie je daný, pretože petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne posúdenie sa neviaže na odstránenie konkrétnej spornosti žalobkyňou uplatňovaného práva (rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 5Cdo 548/2015 z 28. septembra 2016 publikovaným pod R 22/2017)“.

12. Najvyšší súd v ďalšom konštatoval, že namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia sťažovateľkou vymedzenej právnej otázky by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP iba vtedy, ak by na výsledku jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu. V prejednávanom prípade bola nepochybne otázkou zásadného právneho významu otázka existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne – sťažovateľky na žalovanom určení, ktorá mala vplyv na výsledok odvolacieho konania – zamietnutie žaloby. Jej právne posúdenie (vyriešenie) odvolacím súdom záviselo od posúdenia podstatných okolností vyplývajúcich zo skutkového stavu veci. Dovolací súd za smerodajné považoval závery odvolacieho súdu, že žiadané určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti sa malo vzťahovať ku dňu vyvlastnenia, teda išlo o deklarovanie vlastníckeho stavu do minulosti. Nešlo o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku a v danom prípade nejde ani o prípad určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, pretože žalobkyňa touto žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom (zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti), ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, pri ktorej by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná.

13. Na podklade uvedeného najvyšší súd uzavrel, že je zrejmé, že odvolací súd, vychádzajúc z viacerých skutkových zistení a v súvislosti s nimi prijatých právnych záverov, dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu sťažovateľky – žalobkyne na predmetnom určení. I keď sa odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia okrajovo dotkol otázky

vecno-právnych účinkov vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, napadnuté rozhodnutie bezpochyby na nej nezaložil.

14. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od ktorej vyriešenia reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, a preto z neho prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevyplýva.

II.

Argumentácia sťažovateľky

15. Sťažovateľka namieta, že nedostatok naliehavého právneho záujmu je vo všeobecnosti pre súd „pohodlným dôvodom“ zamietnutia žaloby bez toho, aby sa musel zaoberať meritom veci. Namiesto toho, aby sa vo veci konajúce súdy zaoberali argumentáciou sťažovateľky, obsérne sa venujú len dôvodom, ktoré podporujú záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu.

16. Sťažovateľka namieta, že svoj žalobný návrh formulovala *lege artis*, pričom následne došlo k zmene skutkových okolností, a to k vyvlastneniu a následne vloženiu finančných prostriedkov do úschovy súdu s účinkami splnenia dlhu, a preto bolo vylúčené, aby sťažovateľka mohla byť úspešná, ak by podala žalobu na plnenie. Za daného stavu však sťažovateľka nemala k dispozícii žiaden iný procesný prostriedok, a preto sú rozhodnutia súdov v rozpore so zásadou zákazu *denegatio iustitiae*.

17. Podľa sťažovateľky je však stále aktuálna otázka vyplatenia náhrady za vyvlastnenie, ktorá dosiaľ nebola vyplatená pre pochybnosti o tom, kto je veriteľom. Sťažovateľkino právo je stále ohrozené a neisté v dôsledku pochybného nadobudnutia sporného pozemku spoločnosťou [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], pretože ani v jednom prípade uzatvorenia kúpnej zmluvy nešlo o platný právny úkon z dôvodu nenaplnenia podmienok platnosti v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, ako aj z dôvodu, že nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka. Dokonca podľa sťažovateľky mohlo ísť o simulované právne úkony, čomu nasvedčuje skutočnosť, že spoločnosť [REDAKOVANÉ] nadobudla dotknutý pozemok na základe kúpnej zmluvy, následne ho previedla na spoločnosť [REDAKOVANÉ] a napokon podala návrh na vyvlastnenie v jej prospech, ktorému bolo vyhovené. Týmto postupom skomplikovala sťažovateľke možnosť domôcť sa svojich práv.

18. Sťažovateľke nie je zrejmé, z akého dôvodu krajský súd svoj záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu podporil meritórnymi nepreskúmateľnými závermi o predkupnom práve štátu. Sťažovateľka zastáva názor, že ak by mal súd prihliadať na predkupné právo štátu, musel by zodpovedať otázku, aké následky sú spojené s jeho porušením. Z platnej právnej úpravy však vyplýva, že s takým porušením zákon nespája sankciu absolútnej (ani relatívnej) neplatnosti, pretože štát sa môže domáhať vlastníckeho práva od nadobúdateľa.

19. Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd nerozhodol o návrhu na odklad právoplatnosti rozhodnutí vydaných vo veci súdmi nižších inštancií, a preto je ústavná sťažnosť oprávnená.

20. Záver najvyššieho súdu k namietanému dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP považuje sťažovateľka za arbitrárny.

21. Najvyšší súd napokon nezohľadnil ani judikatúru ústavného súdu (IV. ÚS 112/2018), keď rozhodol o prípustnosti vstupu intervenienta do konania, keďže nezisťoval skutkový a právny

stav, od ktorého závisí výsledok konania. Rovnako tak nepostupoval správne, keď intervenientovi priznal náhradu trov konania, keďže z § 251 CSP vyplýva, že trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

22. Závery obsiahnuté v napadnutom uznesení najvyššieho súdu považuje sťažovateľka z už uvedených dôvodov za arbitrárne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

23. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia práv na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie rozhodnutím vydaným dovolacím súdom vo veci určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považuje sťažovateľka za arbitrárne a nepreskúmateľné v súvislosti s námietkami o nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a o nesprávnom právnom posúdení veci (prvá námietka). Zdôrazňuje nerozhodnutie dovolacieho súdu o návrhu na odklad právoplatnosti rozhodnutí vydaných súdmi nižších inštancií (druhá námietka) a namieta nezohľadnenie judikatúry ústavného súdu pri rozhodovaní o vstupe intervenienta do dovolacieho konania (tretia námietka), ako aj nesprávnosť priznania náhrady trov konania intervenientovi (štvrtá námietka).

24. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

25. Ústavný súd v úvode tejto časti rozhodnutia zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018, IV. ÚS 362/2021).

26. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Ústavný súd totiž nie je súčasťou systému všeobecných súdov ani nepredstavuje opravnú inštanciu

všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

27. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „*pánmi zákonov*“, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

28. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 136/05, I. ÚS 88/07).

29. Už uvedené právne závery vyplývajúce z ustálenej judikatúry ústavného súdu bol povinný pri výkone svojej rozhodovacej činnosti dodržať aj najvyšší súd, pričom úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či tak skutočne urobil, a to berúc do úvahy námietky sťažovateľky prezentované v ústavnej sťažnosti.

30. Konfrontujúc časť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorá odkazuje na stanovisko R 2/2016 (bod 10 tohto uznesenia), ústavný súd opakovane akcentuje, že aktuálnosť predmetného stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti a zároveň dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, ak má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa dotknutého (v nej označeného) ustanovenia. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale, naopak, sprísnilo. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (porovnaj IV. ÚS 314/2020, IV. ÚS 158/2022).

31. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, aj keď vychádza z nie úplne aktuálnej všeobecnej charakteristiky prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, zaoberá sa vecným posúdením predmetnej dovolacej námietky zmätočnosti, posúdením dostatočnosti dôvodov obsiahnutých v rozhodnutí odvolacieho súdu, čo už zmieňovaný nedostatok všeobecnej charakteristiky prípustnosti dovolania reparuje. Z uvedeného dôvodu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd poskytol sťažovateľke v súvislosti s namietaným porušením práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie ochranu v medziach zákona, ktorý základné právo na súdnu ochranu vykonáva (čl. 51 ods. 1 ústavy), pričom tieto medze rešpektoval, a preto mu z ústavnoprávneho hľadiska nemožno pri posúdení vady zmätočnosti nič vytknúť. Ústavný súd,

vychádzajúc z relevantnej časti obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, preto nezistil, že by účinky výkonu jeho dovolacej právomoci pri posudzovaní prípustnosti a dôvodnosti dovolania sťažovateľky podľa § 420 písm. f) CSP boli nezlučiteľné so základným právom strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie.

32. Za dostatočne a presvedčivo zdôvodnený považuje ústavný súd rovnako záver najvyššieho súdu v kontexte namietaného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. *Conditio sine qua non* prípustnosti dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 CSP je existencia právnej otázky, od ktorej vyriešenia bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu závislé. V konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľky bolo rozhodnutie odvolacieho súdu o potvrdení zamietnutia žaloby nepochybne založené na nedostatku naliehavého právneho záujmu sťažovateľky na určení, že bola vlastníčkou sporného pozemku ku dňu vyvlastnenia (bod 6 tohto uznesenia). Ústavný súd preto považuje záver najvyššieho súdu o tom, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od ktorej vyriešenia reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľky uvedenú v dovolaní, ako aj v ústavnej sťažnosti týkajúcu sa vecno-právnych účinkov zápisu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností [vo vzťahu k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP] za dostatočne a presvedčivo zdôvodnený (porovnaj aj IV. ÚS 158/2022).

33. Pokiaľ sťažovateľka namieta, že najvyšší súd nerozhodol o jej návrhu na odloženie právoplatnosti rozhodnutí súdov nižších inštancií vydaných v jej veci, ústavný súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu vydané vo veci sp. zn. 4 SŽ 165/95 (uverejnené v časopise *Zo súdnej praxe*, 1997, č. 24), v ktorom konštatoval, že „*ak nie je na odklad dôvod, nevydáva osobitné rozhodnutie o zamietnutí návrhu na povolenie odkladu vykonateľnosti.*“. Túto skutočnosť poznačí v súdnom spise. Uvedený procesný postup možno z ústavnoprávneho hľadiska preto považovať za udržateľný (m. m. IV. ÚS 158/2022).

34. Ani tretia námietka, ktorou sťažovateľka brojí proti pripusteniu vstupu intervenienta do dovolacieho konania, nie je dôvodná. Právny záujem na výsledku sporu, ktorý vyplýva z hmotného práva a ktorý sa prejavuje v účinkoch rozsudku vyneseneho v intervenovanom spore pre intervenienta, je definičným znakom právneho inštitútu intervencie (m. m. I. ÚS 164/2019).

35. Ku skutočnostiam majúcim rozhodujúci vplyv na pripustenie intervenienta do konania patrí tzv. rozšírená záväznosť rozhodnutia vydaného v intervenovanom spore. Ak rozsudok, ktorý má byť vynesenej v intervenovanom spore, je pre intervenienta záväzný (v prípadoch tzv. rozšírenej záväznosti rozsudku), právny záujem intervenienta na výsledku sporu je daný už tým (porovnaj I. ÚS 164/2019). Skutočnosť rozšírenej záväznosti rozhodnutia podľa § 228 ods. 2 CSP bola pritom jednou z tých, ktorými [REDAKOVANÉ] svoj vstup do dovolacieho konania ako intervenient odôvodnil (k tomu pozri bod 8 tohto uznesenia). Už len z tohto dôvodu je tretia námietka sťažovateľky nedôvodná.

36. V sťažovateľkou vyzdvihovanom rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 112/2018 ústavný súd vo vzťahu k aplikácii § 81 CSP zdôraznil, že citované ustanovenie, od ktorého sa právo fyzickej osoby alebo právnickej osoby, či iného právneho subjektu na jeho vstup do konania ako intervenienta odvíja, nepodmieňuje predpoklad na úspešné uplatnenie tohto práva, t. j. vstupu do konania v postavení intervenienta, len existenciou právneho záujmu na výroku rozhodnutia v predmetnej

právnej veci, ale existenciou akéhokoľvek právneho záujmu, t. j. aj právneho záujmu na skutkových a právnych záveroch, na ktorých je rozhodnutie v predmetnej veci založené, teda na celkovom výsledku konania. Ústavný súd uzavrel, že reštriktívna interpretácia pojmu „právny záujem“ v aplikačnej praxi nezodpovedá materiálne chápanej podstate ochrany základného práva na súdnu ochranu.

37. Každý rozsudok musí v relevantnej časti odôvodnenia obsahovať okrem iných posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov strán, uvedenie skutočností, ktoré súd považuje za preukázané a ktoré nie, uvedenie dôkazov, ktoré súd vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, ako aj právne posúdenie veci (§ 220 ods. 2 CSP). Táto požiadavka korešponduje s požiadavkou obsahovej kvality odôvodnenia súdnych rozhodnutí, ktorá vyplýva z práva na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Z logiky veci preto, zohľadňujúc vzájomnú previazanosť výroku rozhodnutia so skutkovými a s právnymi závermi, konfrontujúc už uvedené závery, vyplýva, že u koho sa preukáže právny záujem na rozhodnutí (výroku rozhodnutia), ten musí mať nepochybne právny záujem aj na skutkových a právnych záveroch, na ktorých je predmetné rozhodnutie (a jeho jednotlivé výroky) založené. Nemusí to platiť opačne. U koho sa preukáže právny záujem na skutkových a právnych záveroch rozhodnutia, nemusí mať bezpodmienečne právny záujem na samotnom rozhodnutí, ktoré sa ho priamo nemusí dotýkať. Aj z uvedených dôvodov vytrhnutá časť z rozhodnutia ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 112/2018 nie je spôsobilá spochybníť ústavnú udržateľnosť rozhodnutia dovolacieho súdu o pripustení [REDAKOVANÉ] ako intervenienta do dovolacieho konania, ktorého podstatná okolnosť odôvodňujúca právny záujem na výsledku konania sa týkala právneho záujmu na rozhodnutí (výroku rozhodnutia), čo v sebe subsumuje aj právny záujem na skutkových a právnych záveroch, na ktorých je rozhodnutie založené.

38. Vo vzťahu k námietke o nesprávnosti priznania nároku na náhradu trov konania intervenienta ústavný súd konštatuje, že nárok na náhradu trov konania má vo všeobecnosti aj intervenient, pričom sa primárne viaže na procesný úspech tej sporovej strany, popri ktorej sa na konaní intervenient zúčastňuje. Pre priznanie nároku na náhradu trov konania sa preto aj v tomto prípade uplatňuje zásada úspechu vo veci (§ 255 CSP). Civilný sporový poriadok vychádza zo systémového riešenia charakterizovaného delením inštitútu trov konania na priznanie náhrady trov konania a stanovenie sumy náhrady trov konania (§ 262 ods. 1 a 2 CSP). Sťažovateľkou vyzdvihované ustanovenie § 251 CSP sa pritom svojím znením vzťahuje na inštitút stanovenia sumy náhrady trov konania, keďže vo svojej podstate vymedzuje všeobecne, čo za trovy konania možno považovať (trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva), a preto je odkaz v kontexte štádia rozhodovania o nároku na náhradu trov dovolacieho konania irelevantný. Nepochybne intervenient nie je sporovou stranou, a preto je súd povinný osobitne vyhodnotiť dôvod a iné okolnosti účasti intervenienta na konaní a jeho výdavky posúdiť prísnejšie, pokiaľ ide o zákonné kritériá vymedzené v § 251 CSP. Tieto sa však nepochybne budú vyhodnocovať v samotnom konaní o sume náhrady trov konania zo strany súdu prvej inštancie. Zo všetkých uvedených dôvodov je preto aj štvrtá námietka sťažovateľky nedôvodná.

39. Ústavný súd na základe už zmieňovaných čiastkových záverov k jednotlivým námietkam sťažovateľky dospel k záveru, že ňou uplatnené námietky sú nedôvodné a nesignalizujú takú priamu

príčinnú súvislosť s možným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

40. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svojej opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu